

ZPRÁVY

Z VĚDECKÉHO ÚSTAVU VOJENSKÉHO

KČ:

Zápis o schůzi správní rady, konané dne 23. července t. r.

Koncem července zasedala naposledy před letošními prázdninami správní rada VÚV, v níž podalo presidium přehled vykonané práce v době po valném shromáždění a zároveň stanovilo další pracovní program.

I. Posmrtná vzpomínka na gen. Čečka. President ústavu plk. Dr. Jiří Čermák zahájil schůzi a, uvítav nově zvolené členy správní rady, pronesl za hlubokého pohnutí všech přítomných posmrtní vzpomínku na dlouholetého člena a bývalého vicepresidenta VÚV, generála Stanislava Čečka.

Plukovník Dr. Čermák, liče veliké zásluhy zesnulého o naši zahraniční armádu, vyzdvihl zde některé pěkné rysy jeho povahy. Privil mimo jiné: Generál Čeček byl z prvních československých vojáků naší zahraniční armády, který stál vždy na předních místech a který nikdy se nevyhýbal odpovědnosti, strhuje svým příkladem za sebou. Byl to nezdolný optimista. Jeho nadšení nebylo lze uhasiti žádným neúspěchem. Když v těžkých a zoufalých chvílích všichni klesali na mysl, Čečkův optimismus, tryskající z čisté lásky k vlasti, strhoval znovu a znovu všechny pochybující vpřed s novou nadějí. Čeček byl muž iniciativy a smělých myšlenek. Za vznešenou ideou osvobození vlasti šel bezohledně. Bylo věru čirou hrou osudu, že nepadl rukou nepřátelskou jako řada jeho věrných druhů, neboť smrti se nebál a jí se nevyhýbal. A je vskutku tragické, že muž této odvahy a statečnosti musil v plné síle podlehnouti zákeřné chorobě na nemocničním lůžku ve věku poměrně mladém.

Čest budiž jeho památce! Nám budiž popráno, aby zůstal s námi jako jeho odkaz jeho svatý zápal a svaté jeho nadšení k odpovědné práci pro vždycky!

Na pohřbu Čečkově v Č. Budějovicích zastupoval náš ústav br. plukovník JUDr. Robert Vobrátilek, přednosta pres./1. oddělení MNO; v Praze doprovodili tělesně jeho pozůstatky z Pantheonu do Památníku osvobození všichni přítomní. Soustrastné dopisy zaslány byly matce zesnulého generála, Kruhu starodružníků a důstojnickému sboru 5. pěší divise.

II. Důležitější věci ústavu se týkající. Nato sdělil president ústavu ještě tyto důležité věci:

a) Vojenská kancelář p. presidenta republiky poděkovala jménem p. presidenta za jeho zvolení čestným členem ústavu;

b) Zemské vojenské velitelství sdělilo presidiu č. j. 312.758/int., že MNO rozhodlo, aby Vědecký ústav vojenský zůstal až na další ubytován v dosavadní budově. Zajišťování náhradních místností není nutné.

Tímto krokem MNO byl ústav zbaven těžkých starostí — aspoň pro dobu nejbližší —, které mu byly způsobeny rozhodnutím Svazu čs. důstojnictva, že tato jediná vědecká a kulturní důstojnická instituce nemůže býti ubytována ve Štefánikově domě. Kdyby se ústav byl musil se svou velikou knihovnou právě v době svého utěšeného rozvoje stěhovati — a jak se věci vyvíjely snad i dvakráte — byla by jeho činnost bývala na dlouhou dobu přerušena, ne-li i podlomena úplně. Proto vyslovuje zde správní rada VÚV ministerstvu národní obrany za shora uvedené blahovolené rozhodnutí nejsrdečnější díky.

c) Redakční rada rozšířila Vojenské rozhledy o dvě nové rubriky a to o „Zprávy z VÚV“, kde bude podrobně referováno o činnosti ústavu, a dále o „Zprávy o našich vojenských věcech v cizím tisku“.

III. Zakládání vědeckých kroužků. Důležitý krok učinil ústav v rozšíření své organizace mimo své sídlo tím, že valné shromáždění 14. května t. r. rozhodlo, aby se presidium ujalo práce k zakládání „Vědeckých kroužků členů VÚV“ ve větších posádkách, které by udržovaly styky a šířily zájem o ústav nejen mezi aktivními důstojníky, ale i mezi důstojníky záložními a občanskými kruhy vůbec.

Myšlenka zříditi tyto kroužky vznikla v ústavu již v r. 1929.*) První, s kým o této myšlence při návštěvě ústavu bylo jednáno, byl horlivý pracovník VÚV. škpt. Josef Novák 4. pěšího pluku „Prokopa Velikého“ v Hradci Králové. Byla mu velice sympatická a slíbil, že ji bude ve své posádce realizovati. Založil také brzy nato v Hradci Králové s několika členy VÚV. v rámci Odbočky svazu první vědecký kroužek [viz VR. roč. XI. (1930), čís. 5., str. 400]. Že tento kroužek zapadl do rámce Odbočky, je samozřejmé tomu, kdo zná poměry v našich posádkách. Bývají to totiž skorem titíž důstojníci, kteří se starají jak o vědecké otázky vojenské — náležející do programu VÚV. — tak i o kulturní (a stavovské) — spadající do činnosti Odboček svazu. Proto také některé obavy, které s počátku vznikly, totiž že by VÚV. tímto krokem činnost oběma institucím vymezenou křížil, ukázaly se lichými a byly hladce odstraněny.

Směrnice pro zakládání kroužku VÚV., které vypracovali důstojníci ústavu škpt. Frant. Kučera a škpt. Josef Vlasák, opírajíce se o prozatímní stanovy Kroužku v Hradci Králové, byly předloženy zvláštní komisi (pp. Dr. M. Koutský, plk. gšt. Bedřich Neuman, plk. ing. Jar. Hrbek a gen. taj. VÚV.), která provedla konečnou redakci a uveřejnila je ve VR.

Doufejme, že budou vyhovovati svému účelu, neboť byly uveřejněny po důkladných úvahách. Také poměr k Svazu čs. důstojnictva je v nich dobře řešen.

Prozatím zamýšlíme zříditi Kroužky v těchto větších posádkách, kde jsme požádali již své osvědčené pracovníky, vesměs členy VÚV., o spolupráci:

1. v Plzni;	8. v Bratislavě;
2. v Litoměřicích;	9. v Baňské Bystrici;
3. v Hradci Králové (již ustaven);	10. v Ružomberku;
4. v Čes. Budějovicích;	11. v Košicích;
5. v Brně;	12. v Užhorodu;
6. v Olomouci;	13. v Jindřichově Hradci;
7. v Opavě;	14. v Prešově;
	15. v Milovicích.

IV. Finanční stav ústavu. Finanční stav v prvním pololetí letošního roku řídil se přesně podle předem stanoveného rozpočtu pro správní rok 1930 za dozoru finančního referenta ústavu p. plk. Vít. Raymana. Toliko ústavní knihovna upotřebila poněkud větší částky na excerptci odborných revuí a na vazby knih, aby mohla býti dokončena katalogisace veškerého knižního materiálu.

V. Uspořádání topografických kursů v r. 1930. Organizace kursů pro čtení map (t. zv. topografické kursy) byly v letošním roce v mnohé příčině zdokonaleny na podkladě získaných zkušeností z r. 1929. K začátečním kursům (I. stupně) připojeny byly kursy pokračovací (II. stupně) pro absolventy kursů loňských; vypracovány byly pro obojí kursy nové osnovy a byly předloženy 5. oddělení hlavního štábu i se vzorem vysvědčení k schválení. MNO schválilo jak osnovy, tak i vzor vysvědčení, které po absolvování kursů dostane každý, kdo se podrobí závěrečné praktické zkoušce před komisí při ústavu zřízené (za předsednictví gen. K. Rausche, velitele VZÚ, učitelský sbor, prezident a gen. tajemník VÚV).

Po předložení tohoto vysvědčení zaznamená se pak absolvování kursu osobám vojenskou službou povinným při nastoupení do činné služby do osobního záznamu nebo do kvalifikační listiny. Letos přihlásilo se do kursů celkem 151 frekventantů, z nichž byly utvořeny tři kursy pro začátečníky a jeden kurs pro po-

*) Srovnej Zápis X. řádné valné hromady Svazu čs. důstojnictva ve dnech 16. a 17. května 1930 v Praze (příloha DL, roč. X. [1930], čís. 22., str. 2., sloupec 2, odst. 2 shora).

kročilé. Přednášky, které započaly dne 28. března t. r., konány byly v místnostech filosofické fakulty Karlovy university každý den (kromě soboty) v hodinách večerních od 6 hod. 30 min. do 8 hod. 30 min. V každém kursu vykonáno bylo devět dvouhodinových teoretických přednášek a pět půldenních vycházek do terénu za účelem praktického školení. Z přihlášených do začátečních kursů (110) dokončilo kursy úplně 80 posluchačů, t. j. 88% — v kursu pokračovacím vytrvali všichni posluchači až do konce. Podle referátů o těchto kursech, učitelé zaslaných ústavu, bylo pozorovati značný zájem o tento předmět.

Dne 7. června t. r. vykonalo pak 32 posluchačů těchto kursů závěrečné praktické zkoušky v terénu v okolí Prahy; z nich obstálo celkem 29 posluchačů. Závěrečné zkoušky řídil mjr. gšt. Ferd. Houdek.

Mimo tyto kursy jsme vyslali osvědčeného učitele škpt. Jos. Frintu do České obce turistické, která se na ústav obrátila se žádostí, aby jí zařídil topografický kurs pro její členstvo. Kurs pořádán byl v měsíci březnu a dubnu za účasti 50 členů turistické obce. Na konci kursu uspořádány byly zkoušky všech účastníků, kteří v kursu vytrvali až do konce (36), za účasti kpt. Ptáka a taj. ústavu. Výsledek byl uspokojivý.

VI. Zpráva knihovni ke dni 23. června. Rozsáhlá naše knihovna trpí stále nedostatkem knihovního personálu, takže nebylo lze dosud ukončiti katalogisaci všeho knižního materiálu a uspořádati jej co nejdříve tak, aby vyhovoval potřebám členstva, které nyní ze všech končin republiky se na nás o knihy obrací. Než i s těmito silami jdeme vpřed a již jsme započali práce další k uskutečnění shora vytčeného ideálu. Připravujeme vydání objemného knižního katalogu a započali jsme excerpci prací uložených v tisících svazcích odborných revuí, vyšlých za první desítiletí po světové válce. Získaný materiál sestavuje se metodicky podle oborů tak, aby každý návštěvník, hledající jakýkoli materiál, mohl býti ihned uspokojen. Jen tak se stane naše knihovna živým zdrojem studia. Dodnes bylo excerbováno 73 ročníků různých revuí a napsáno 23.285 lístků katalogisacích. Za druhé čtvrtletí činí přírůstky knihovny celkem 173 svazků.

Důstojnická knihovna pěšího pluku 28 „Tyrše a Fügnera“ darovala ústavu 164 svazků odborné vojenské cizojazyčné literatury a vyžádala si výměnou naše publikace. Do regálů bylo uloženo nově svázaných 1710 spisů.

VII. Vydavatelská činnost. Novým publikacím věnována byla velká péče a vykonán byl letos značný kus práce. Kdo si všiml blíže spisů, které poslední dobou již byly vydány nebo které do konce září ústavem ještě budou vydány, pozná, že se jejich vydávání dělo podle předem stanoveného programu, že jsou to spisy ponejvíce rázu taktického nebo pomůcky potřebné pro praktický výcvik.

Na vydávání této serie spisů mělo tentokráte vliv samo důstojnictvo. Často byli jsme i stížnostmi, „že něco podobného v naší literatuře není a p.“ k němu vybízení. A výsledek! Spisy posíláme na ukázkou k plukům za cenu co možná nejnížší,^{*)} na nejmenší splátky, se značnou slevou pro členstvo, jako činí „Matice musejní“ nebo „Matice technická“, a jsme konec konců velice spokojeni, že náklad na vydání toho kterého spisu je kryt! A důvody? Jsou nám dobře známy. Nelze však vždy u armády se všim choditi ihned na veřejnost. Máme pevnou naději, že i v této příčině nastane u nás obrat jako se v naší armádě mnoho jiného již zlepšilo a lepší. Snad nebude pozdě! Tolik úvodem k této stati.

A. Dodnes z připravovaných spisů vyšly (které vyjdou, označeny hvězdičkou):

1. Pro pěchotu:

1. Plk. gšt. Bohuslav Fiala*: Všeobecná taktika divise v příkladech.

^{*)} Spisy se tisknou v počtu velmi malém. Při větším odběru by se cena zvýšeného počtu výtisků automaticky snížila sama ještě více.

2. Mjr. gšt. Josef Fetka a mjr. gšt. Josef Chleboun: Pěchota v historických příkladech. Sešit 1 a 2; sazba sešitů 3*, 4*, 5* se právě láme. Uvedené dva spisy se doplňují; spis za 2. uvedený pojednává o taktice jednotek nižších než divise, t. j. roty, praporu a pluku.

3. Mjr. G. Gélin: Boj malých jednotek. Čtvero aplikačních cvičení. Výborný tento spis, pojednávající o metodě aplikačních cvičení, byl volen proto, aby usměrnil tento důležitý obor výchovy u našich praporů, oddílů a pluků.

II. Pro letectvo:

1. Gen D. F. Simovič: Taktika letectva. Příručka doporučená leteckým odborem MNO.

2. Plk. franc. armády Jan Houdemon: Letectvo. Jeho užití velitelstvím. Přednáška vál. školy v Paříži.

III. Pro dělostřelectvo:

1. Mjr. gšt. Miloslav Regentík: Dělostřelecká taktika*.

IV. Učebnice:

Pplk. Jan Gebauer: Aplikovaná matematika pro vojsko, II. díl*. (Sazba z části již rozlámána.)

V. Různé spisy příležitostné:

1. Plk. franc. armády Pierre Lebaud: Francouzský poddůstojník z povolání. Spis byl vydán proto, aby upozornil naši veřejnost na velmi důležitou otázku „déle sloužících poddůstojníků“ v naší armádě.

2. Smluvené značky pro mapu speciální 1:75.000.

Vydáno jako pomůcka pro topografické kursy.

B. Spisy, které nejnověji byly k vydání zadány:*)

1. IngC. J. Šmejkal: Sociologie čsl. vojáka. Spis byl dán do recenze. Podle sdělení recensentova obsahuje některé pěkné postřehy vlastností čsl. vojáka. Byla však doporučena ještě jedna recenze, a to důstojníka generalního štábu. — Mezitím autor se rozhodl, že spis přepracuje a možná i sám vydá.

2. Mjr. gšt. Lad. Preininger požádal presidium, aby byl vydán nákladem ústavu překlad knihy rum. pplk. gšt. Teodorescu: „Co je třeba vědět každému důstojníku o všeobecné taktice“. Usneseno z finančních důvodů spis nevydávat.

3. Plk. inž. Viktor Čajánek, zbrojního oddělení VTÚ, požádal ústav, aby vydal dvousvazkový jeho spis: „Nauka o zbraních“. První svazek by pojednával o všeobecných základech a a svazek druhý o zbraních čsl. armády a o zbraních sousedních států. Obsahem by byl spis přizpůsoben učebnici pro vojenská učiliště.

Usneseno, že ústav spis vydá a doporučeno, aby jej autor v dohodě se školským oddělením hlav. štábu a s velitelstvím VTÚ uspořádal v jednom svazku jako stručnou, metodicky sepsanou učebnici.

4. Škpt. Egon Škvára žádá za vydání díla: „Přijíždění jezdeckého koně podle pravidel užívání ve francouzské armádě.“ Autor byl požádán, aby rukopis spisu předložil vydavatelské komisi.

5. Škpt. Karel Štein (člen Věd. kroužku VÚV. v Hradci Králové) zaslal k vydání příručku „Výcvik kulometných rot a taktické použití těžkých kulometů“. Spis byl dán k recenzi, aby mohl být rychle vydán, bude-li recenze zníti příznivě.

6. Škpt. Jar. Bezoušek nabízí ústavu, aby vydal příručku: „Přehled evoluce vojenské organizace“. Usneseno autora upozornit, že jest již podobných spisů vydáno několik (srovnej Dr. V. J. Hauner: Vývoj válečnictví).

7. Pplk. gšt. Metoděj Pleský zamýšlí uspořádati druhé vydání jím napsaného spisu „Dějiny 4. pluku Prokopa Velikého a dále vydati nový

*) Uveřejňuje proto, aby důstojnictvo mělo přehled, o jakých otázkách se pracuje.

spis „Vojna se sověty“. Autor byl upozorněn, že spisy tohoto druhu vydává „Památník osvobození“, a proto ústav nerad činnost obou institucí křížil.

8. Při recensích soutěžových prací nebo z příspěvků zasílaných redakci VR se seznalo, že autoři nepočínají si často tak, jak při vědecké práci nutno. Proto upozornil generál Vojtěch Luža, velitel horské brigády, a po něm člen správní rady Dr. Mir. Koutský, aby se vydala nákladem ústavu pomůcka „Metodický návod, jak vědecky pracovat“. Věc je obtížná, ale přesto ději se k jejímu uskutečnění přípravy. Vzorem podle návrhu Dr. Mir. Koutskému může být zčásti spis Cochenhanusenův: Die kriegswissenschaftliche Fortbildung des Truppenoffiziers.

9. Kpt. dr. Josef Dvorský, prof. Vojenské akademie v Hranicích, navrhuje, aby redakce VR vydala časopiseckou bibliografii článků, referátů, zpráv a pod. za minulé desetiletí.

Od této doby požtuje právě ústav důkladnou excerpci všech vojenských časopisů a revuí našich i cizích, jež po uspořádání bude v ústavu přístupna k použití. Mnoho bude i pojato do metodického katalogu, který se připravuje. Proto ústav z důvodů finančních upouští od realizování tohoto výborného návrhu.

VIII. Mjr. Dr. Ludvík Musílek, mob. referent ČK, nabídl k vydání propagační brožuru: „Chemicko-letecká válka“. Práce dána k recenzi.

IX. Zrušení rozepsané soutěže. V I. ročníku Vojenských rozhledů str. 141 byla rozepsána dne 20. VI. 1920 soutěž na nejlepší spis o dějinách čsl. legií na Rusi podle usnesení valného shromáždění z 25. V. 1919. První cena byla stanovena 4.000 Kč, druhá 1.000 Kč.

Rok před tím rozepsána byla soutěž na nejlepší spis o působení čsl. vojsk ve Francii a Itálii a stanovena první cena 2.000 Kč, druhá 1.000 Kč.

Obě soutěže byly opakovány v II. roč. VR na str. 125 se lhůtou do 31. V. 1922.

Ač byla lhůta k odevzdání prací prodloužena, nedošla ani jedna práce. Správní rada považujíc soutěž za skončenou, zrušuje vypsání cen.

X. Kooptování členů do správní rady. Při valné hromadě byla správní rada doplněna volenými členy. V dnešní schůzi zbývá doplniti ještě členy kooptované. Komise (Dr. Mir. Koutský, plk. gšt. Bedřich Neuman a plk. inž. Hrbek) se usnesla v poslední své schůzi na kooptování těchto členů, důstojníků to od trupy, aby s ní měl VÚV živější styk: Gen. Emila Linhart, velitele pých. učeliště v Milovicích, kpt. Alfreda Ressla, děl. pl. 10, t. č. VZÚ (zůstane-li ovšem v Praze u VZÚ), škpt. Karla Jiříčka, p. pl. 48/III. prapor, škpt. Jaroslava Ryšlavého, p. pl. 5. a mjr. pol. pil. letce Viléma Stanovského, let. pl. č. 1.

Správní rada se jednohlasně usnesla navržených nových pět členů kooptovati a uložila komisi, která se nemohla již před schůzí správní rady sejíti, aby nalezla ještě vhodné kandidáty pro tři volná místa.

Tím by program schůze vyčerpán.

Volných návrhů nebylo.

RŮZNÉ ZPRÁVY

Anglie.

Anglická armáda: „Allgem. Schweizerische Militärzeitung“ číslo 3 z r. 1930 přináší některá data o anglické armádě, a to: Britské ministerstvo války rozhodlo odstraniti kovovou přílbu jako součást mírové výzbroje u pozemního vojska, protože není pro ni žádného použití. O vojen-

ském anglickém letectví uveřejňuje tyto zprávy: Pomocné letecké síly, nové pomocné peruti, budou postaveny v Newcastle, v hrabství Middlesex a v Northy-Riding. Nová speciální záložní perut (čís. 501) bombardovací bude umístěna v Bristolu. Pomocným perutem — veskrze pro denní bombardování — má budoucně připadnouti velká úloha v rámci obrany země proti